पञ्चेश्वर गाउँपालिका
आम्चौरा,बैतडी
नेपाल

शूदुर पश्चिम प्रदेस

मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन निर्देशिका २०७६

खण्ड १ अंक १७ २०७६ पौष महिना ०१ गते मंगलबार

<u>गाउँ सभाबाट मिति २०७६ पौष १ गते मंगलबारमा स्वीकृत</u>

प्रस्तावना :

महिनावारी वा रजस्वला किशोरी तथा महिलाहरुको शरीरमा प्रजनन् स्वास्थ्यसंग सम्वन्धित` नियमित, आधारभूत एवम् प्राकृतिक प्रकृया हो,। जसरी स्वास लिनु, निदाउनु, खाएको कुरा पचाउनु र मलमुत्र त्याग गर्नु नियमित शारीरिक प्रकृया हुन् त्यसैगरी महिनावारी हुनु नितान्त शारीरिक प्रकृया हो तर कुनै समाजमा यसलाई अपवित्र तथा अछुतरुपमा लिने गरिएकोछ । समाजमामहिनावारीसंग जोडिएका विभिन्न कुसंस्कारहरु व्याप्त रहेका छन् ।जसलाई कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेशका अधिकांश जिल्लाहरुमा छाउपडी प्रथाको रुपमा नामाकरण गरिएको छ । सामाजिक अन्धविश्वास, परम्परागत धार्मिक मान्यताहरु, रुढीवादी परम्परा आदि यस प्रथाका मुख्य कारणहरु हुन् । यस प्रथालेकिशोरी तथा महिलाहरुको सुरक्षा, स्वास्थ्य, आत्मसम्मान तथा शिक्षा लगायतका महत्वपूर्ण सवालहरुमा नकारात्मक असर गरिरहेको छ ।यस बाहेक पूर्णसरसफाइ प्रबर्द्धनमा समेत छाउपडी प्रथा बाधकको रुपमा रहेको छ । यस सन्दर्भमा *राष्ट्रिय मर्यादित महिनावारी नीति २०७५* तयार भई सकेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रीय रुपमा महिला विरुद्ध हुने सवै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि १९७९लाई सन् १९९१ मा नेपालले अनुमोदन गरीनेपालको संविधान २०७२ का विभिन्न धाराहरुबाट प्रत्येक नेपालीलाई स्वतन्त्र, सम्मानपूर्वक, समानतापूर्वकस्वच्छ वातावरणमा बाच्न पाउने हक लागायत स्वास्थ्य, शिक्षा, खानेपानी तथा सरसफाइ, उपयुक्त आवास, भेदवाव रहित जीवनयापन सम्बन्धीहकहरुको प्रत्याभुति गरेको छ । मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन २०७४ को दफा १६८ ले महिनावारी सम्बन्धमा हुने सबै किसमका भेदभाव छुवाछुत एवम् अमानवीय व्यवहारहरुलाई दण्डनीय बनाएको छ। राष्ट्रिय मर्यादित महिनावारी नीति २०७५ले मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनलाई नीतिगत रुपमा अख्तियार समेत गरेको छ । यसै सन्दर्भमा सर्वोच्च अदालतको निर्देशनात्मक आदेशको पालन गर्दै नेपाल सरकारले छाउपडी प्रथा उन्मुलन निर्देशिका, २०६४ बनाइ लागु गरिसकेको परिप्रेक्षमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ लेस्थानीय तहको जिम्मेवारी अन्तरगतछाउपडी जस्ता विभिन्न सामाजिक कुरीति र अन्धविश्वास अन्त्य गर्ने, गराउने भनीस्पष्ट व्यवस्था गरेको छे । तसर्थ यस्ता कानुनी प्रावधानहरुको प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्दैकिशोरीतथा महिलाहरुलाई सुरक्षित, स्वस्थ, स्वच्छ, सभ्य शिष्ट एवं सम्मानित जीवनयापनको प्रत्याभुत गराई महिनावारीलाई मर्यादित रुपमा व्यवस्थापन गर्न पञ्चेश्वर गाँउपालिकाले मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन निर्देशिका २०७६ तयार पारी लागु गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

क. यस निर्देशिकाको नाममर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन निर्देशिका २०७६ रहने छ ।

ख. यो निर्देशिका गाउँ/नगर सभा बाट स्वीकृत भएको मितिबाट लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा, यस निर्देशिकामाः

क. "मर्यादित महिनावारी" भन्नाले किशोरीतथा महिलाहरु महिनावारी हुंदा भेदभाव रहित, मर्यादित,सम्मानीत, सुरक्षित, स्वच्छ तथा स्वस्थभएको अवस्थालाई जनाउँछ ।

ख. "समिति" भन्नालेमर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको कार्य सम्पादनको लागि गठित गाउँपालिका/ नगरपालिका तथा वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिहरुलाई जनाउँछ ।

ग. "समुह"भन्नाले मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनका लागिगाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय समितिहरुलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले गाउँपालिका/नगरपालिका भित्रमा सचेतनामुलक सन्देश फैलाउन गठित बिभिन्न समुहलाई जनाउँछ ।

घ. "महिनावारी मैत्री"भन्नाले किशोरी तथा महिलाहरु महिनावारी भएको बेलाउपयुक्त हुने संरचना तथा व्यवस्थालाईजनाउँछ ।

ङ. "महिनावारी सरसफाइ सामग्री"भन्नाले महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनका लागि प्रयोग गरिने सरसफाइ सामग्रीहरुजस्तै सेनीटरी प्याड, टाम्पुन, मेन्स्ट्रुअल कप, सफा कपडा आदिलाई जनाउँछ ।

च. "महिनावारीका जोखिमपूर्ण अभ्यासहरु"भन्नालेमहिनावारी भएको बेला असुरक्षित गोठ वा स्थानमा बस्ने, चर्पी र धाराको पहुँच नहुने, सरसफाइ नगरेको अवस्था तथा खानपानमा पोषणयुक्तखानाको अभाव भएको अवस्थालाई जनाउँछ ।

छ. "लक्षित अनुगमन" भन्नाले मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागि कुनै व्यक्ति, समुह, समुदाय वा सुचकाङ्कलाई लक्षित गरी निश्चित समयावधिमा गरिने अनुगमनलाई जनाउँछ ।

ज. "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका र नगरपालिकालाई जनाउँछ ।

झ. "गाउँपालिका" भन्नाले पञ्चेश्वर गाउँपालिका लाई जनाउँछ ।

ञ. "अध्यक्ष" भन्नाले गाउँपालिकाको अध्यक्षलाई जनाउँछ ।

ट. "उपाध्यक्ष" भन्नाले गाउँपालिकाको उपाध्यक्षलाई जनाउँछ ।

ठ. "प्रमुख" भन्नाले नगरपालिकाको प्रमुखलाई जनाउँछ ।

ड. "उप-प्रमुख" भन्नाले नगरपालिकाको उप-प्रमुखलाई जनाउँछ ।

ढ. "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले गाउँपालिका/नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जनाउँछ ।

ण. "गाउँ सभा" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्याख्या गरे बमोजिमको गाउँ सभालाई जनाउँछ ।

त. "नगर सभा" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्याख्या गरे बमोजिमको नगर सभालाई जनाउँछ ।

थ. "गाउँ कार्यपालिका" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्याख्या गरे बमोजिमको गाउँ कार्यपालिकालाई जनाउँछ ।

द. "नगर कार्यपालिका" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्याख्या गरे बमोजिमको नगर कार्यपालिकालाई जनाउँछ ।

ध. "न्यायिक समिति" भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्याख्या गरे बमोजिमको न्यायिक समितिलाई जनाउँछ

न. "वडा" भन्नाले गाउँपालिका/नगरपालिकाको वडालाई जनाउँछ ।

प. "वडा अध्यक्ष" भन्नाले गाउँपालिका/नगरपालिकाको वडा अध्यक्षलाई जनाउँछ ।

फ. “वडा समिति” भन्नाले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले व्यवस्था गरे बमोजिमको वडा समितिलाई जनाउँछ ।

परिच्छेद २

उद्देश्य

३. उद्देश्यः

किशोरीतथा महिलाहरु महिनावारी हुँदा पहिलो दिन देखि पाचौं दिन सम्म छाउ गोठ वा गाई वस्तुको गोठ वा असुरक्षित स्थानमा बस्नु पर्ने, सार्वजनिक धारा, शौचालयप्रयोग र कतिपय सार्वजनिक स्थलहरुमा प्रवेशमा बन्देज लगाउने तथा पोषणयुक्त खाने कुरा (दुध, दही, ध्यू, आदि) खान नदिने चलनका कारण किशोरीतथा महिलाहरु बिरुद्ध हुने भेदभावपूर्ण व्यवहार, महिला बिरुद्धको हिंसा र निजहरुको स्वास्थ्य र सुरक्षामा समेत गम्भीर असर पर्ने भएकोले यस्तो कुप्रथाको उन्मूलन गरी समतामूलक हुँदै समानतापूर्णसमाजको स्थापना गर्ने यो निर्देशिकाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।यस निर्देशिकाका बिशिष्ट उद्देश्यहरु देहाय बमोजिम रहेका छनः

क. महिनावारीको सवाललाई सम्मानजनक रुपमा समाजमा स्थापित गर्दै महिनावारीलाई मर्यादित बनाउन सहयोग पुर्‍याउने,

ख. महिनावारी सम्बन्धमा समाजमा देखिएको रुढीवादी कुसंस्कार, कुरीती र अन्धविश्वास सम्बन्धी धारणाएवं अभ्यासहरुलाई निरुत्साहित गर्दै किशोरी, महिला तथा आश्रीत वालवालिकाहरुको स्वास्थ्य, शिक्षा र सुरक्षाको अवस्था प्रत्याभूत गराउने,

ग. महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी आधारभुत सेवा, सुविधा र सामग्रीको उपलब्धताको पहुँच बढाउने ।

परिच्छेद ३

कार्यक्रम सञ्चालनसम्बन्धी व्यवस्था

४. मुख्य कार्यक्रम

मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागिगाउँपालिका/नगरपालिकाले निम्नानुसारको कार्यक्रमलागु गर्नेछ ।

(१) छाउपडी वा महिनावारी व्यवस्थापनका अभ्यासहरुको वर्तमान अवस्था सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन गरी बिश्लेषण गर्ने,

(२) महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन तथा छाउपडी सम्बन्धीजोखिमपूर्ण अभ्यासहरुको नकारात्मक प्रभावको बारेमा लक्षित समुहलाई सुचित गराउदै सचेतनामूलक कृयाकलापहरु सञ्चालन गर्ने, गराउने।

(३) किशोरी तथा महिलाहरुको स्वास्थ्य, पोषण, सुरक्षा तथा आत्मसम्मान सम्बन्धमा सचेतीकरण हुने कार्यक्रम लागु गर्ने, गराउने।

(४) छाउपडी प्रथाको अन्त्य गर्न सहयोग गर्ने व्यक्ति, परिवार र समुदायलाई सम्मान गर्ने,

(५) महिनावारी मैत्रीव्यवस्था तथा संरचना निर्माण गर्ने, गराउने।

(६) अन्य सान्दर्भिक कार्यक्रमहरुको आयोजन ागर्ने, गराउने।

५. क्षमता विकासका कृयाकलाप

क. गाँउपालिका/नगरपालिका स्तरमा मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनका लागि आवधिक तथा आवश्यकता अनुसार नीतिगत विषयमा गोष्ठी तथा कार्यशालाहरु,

ख. गाँउपालिका/नगरपालिकाको अवस्था बिश्लेषण तथा योजना तर्जुमा गोष्ठी,

ग. सूचना तथा तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी तहगत अभिमुखिकरण,

घ. गाँउपालिका/नगरपालिकाको समन्वयमा सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय, गाँउपालिका/नगरपालिका स्तरीय विभिन्न सञ्जालहरु, वाल क्लब, किशोरी समुह, धार्मिक तथा सामाजिक अगुवाहरु लागयत अभियानमा सम्मिलित सबैको लागि मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी तहगत अभिमुखीकरण, गोष्ठी तथा तालिम,

ङ. महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनका लागि स्थानीय स्तरमा पुनः प्रयोग गर्न सकिने सेनीटरी प्याड निर्माण तालीम तथा समुदायमा सीप हस्तान्तरण कार्यकमहरु,

च. शिक्षक, पत्रकार, किशोरी, महिला, धामी, झाँक्री, पूजारी, मुखिया, बालवालिका, बृद्धबृद्धा, सासु, बुहारीमा मर्यादित महिनावारीबारे बिशेष कार्यक्रमहरु तथा अवलोकन भ्रमण,

छ. मार्यादित महिनावारी क्षेत्र घोषणा कार्यक्रमको लागी अभिमुखीकरण,

ज. जनचेतनाका लागि मिडिया परिचालन तथा चेतनामूलक सामग्री प्रसारण,

झ. सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार व्यवस्थापन,

ञ. समिक्षा गोष्ठी,

ट. अन्य सान्दर्भिक क्षमता विकासका कृयाकलापहरु ।

६. लक्षित समुह

क. किशोरी, महिला तथा आश्रीत बालबालिका,

ख. किशोरी समुह, महिला समुह, आमा समुह, उपभोक्ता समिति, महिला सञ्जाल, वाल क्लब आदि,

ग. समुदाय (धामी, झाँक्री, पूजारी, जेष्ठ नागरिक तथा परिवारका अन्य सदस्यहरु, सामाजिक तथा धार्मिक मुखिया),

घ. शिक्षणतथा स्वास्थ्य संस्थाहरु,

ङ. स्थानीय तह स्थित विभिन्न सञ्जाल तथा मञ्च,

च. अन्य सरोकारवाला ।

७. कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय

क. मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी दफा ४ र ५ बमोजिमको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न गाउँपालिका/नगरपालिकामूख्य जिम्मेवार निकाय हो । उक्त कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा बिशिष्टिकृत भुमिका बहन गर्नको लागिगाउँपालिका/नगरपालिकालेदेहाय बमोजिमका समितिहरुगठनगर्नेछ ।

ख. गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समिति

गाँउपालिका अध्यक्ष/नगर प्रमुख	संरक्षक
(१) गाँउपालिका उपाध्यक्ष/नगर उप-प्रमुख	संयोजक
(२) गाँउ/नगर कार्यपालिका का सदस्यहरु	सदस्य
(३) गाउँ/नगरपालिका अन्तरगत महिला विकास शाखा प्रमुख	सदस्य
(४) गाउँ/नगरपालिका अन्तरगत खा.पा. तथा स./पुर्वाधार विकास शाखा प्रमुख	सदस्य
(५) गाउँ/नगरपालिका अन्तरगत स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य
(६) गाउँ/नगरपालिका अन्तरगत शिक्षा शाखा प्रमुख	सदस्य
(७) गाउँ/नगरपालिका अन्तरगत कृषि शाखा प्रमुख	सदस्य
(८) गाउँ/नगरपालिका स्तरीय महिला सञ्जाल प्रतिनिधि	सदस्य
(९) गाउँ/नगरपालिका स्तरीय वाल क्लब प्रतिनिधि	सदस्य
(१०) सामाजिक तथा धार्मिक नेता प्रतिनिधि (२ जना)	सदस्य
(११) विद्यालय प्रतिनिधि(२ जना)	सदस्य
(१२) मिडिया प्रतिनिधि(१ जना)	सदस्य
(१३) विभिन्न सरोकारवाला संघ संस्था प्रतिनिधि (१ जना प्रति संस्था)	सदस्य
(१४) सुरक्षा निकायका प्रतिनिधि	सदस्य
(१५) प्रमुख प्रशाशकीय अधिकृत	सदस्य सचिव

ग. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समिति

(१) वडा अध्यक्ष	संयोजक

(२) वडा समितिका सदस्यहरु	सदस्य
(३) वडा स्थित स्वास्थ्य संस्था प्रमुख	सदस्य
(४) वडा स्तरीय महिला सञ्जाल प्रतिनिधि	सदस्य
(५) वडा स्तरीय वाल क्लब प्रतिनिधि	सदस्य
(६) किशोरी समुह/साथी समुह वा अन्य समुह प्रतिनिधि	सदस्य
(७) समाजिक महिला अभियन्ता/आमा समुह प्रतिनिधि	सदस्य
(८) महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरु (सबै)	सदस्य
(९) सामाजिक तथा धार्मिक नेता प्रतिनिधि (२ जना)	सदस्य
(१०) विद्यालय प्रतिनिधि (२ जना)	सदस्य
(११) मिडिया प्रतिनिधि(१ जना)	सदस्य
(१२) वडा सचिव	सदस्य सचिव

८. बैठक

क. गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिको बैठक कम्तीमा तीन महिनामाएक पटक बस्नेछ ।

ख. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिको बैठक महिनामा कम्तीमा एक पटक बस्नेछ ।

ग. समितिको बैठक सो समितिको अध्यक्षको निर्देशनमा सदस्य सचिवले बोलाउनेछ ।

घ. समितिको बैठकमा छलफल हुने विषय सूची सदस्य सचिवले बैठक पूर्व सदस्यहरुलाई जानकारी गराउनेछ ।

ङ. कम्तिमा तीन महिला सदस्य सहित समितिमा तत्काल कायम रहेका पचास प्रतिशतभन्दा बढी सदस्यहरु उपस्थित भएमा गणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

च. समितिको बैठकको अध्यक्षता समितिको अध्यक्षले गर्नेछ र निजको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित सदस्यहरुमध्ये बाट जेष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

छ. समितिको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिन सक्नेछ ।

ज. बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि सम्बन्धीत समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

झ. प्रत्येक छ महिनामा गाउँपालिका/नगरपालिका तथा वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिको संयुक्त प्रगति समिक्षा बैठक बस्नेछ ।

मस्यौदा

परिच्छेद ४

भुमिका तथा जिम्मेवारी

९. सरोकारवालाहरुकोभूमिका तथा जिम्मेवारी

क. गाउँपालिका/नगरपालिका

(१) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी संघीय, प्रादेशिक तथा गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय कानूनको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(२) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धीसङ्कलित सूचना तथा तथ्याङ्कको अभिलेख राख्ने,

(३) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनका लागि बजेटको व्यवस्था गर्ने,

(४) विद्यालय तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा महिनावारी मैत्री मापदण्डको आधारमा आधारभुत खानेपानी तथा सरसफाइका संरचनाहरु निर्माण गर्ने, गराउने,

(५) गाउँपालिका/नगरपालिका तथा वडा स्तरीय समितिहरुको कार्य सम्पादनको अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी आवश्यक सल्लाह सुझाव दिने,

(६) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्ने व्यक्ति, समुह, संघ संस्था, नमुना घर, समुदाय, टोल तथा वडालाई सम्मान तथा पुरस्कृत गर्ने,

(७) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियानलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(८) मातहतका समितिहरु र अन्य सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिबृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(९) नियमित अनुगमन गर्ने,

(१०) उजुरीहरुमाथि आवश्यक कारवाहीगर्ने,

ख. गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समिति

(१) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धीवार्षिक कार्य योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(२) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलन गरी गाउँपालिका/नगरपालिकामा पेश गर्ने,

(३) विद्यालय तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा महिनावारी मैत्री खानेपानी तथा सरसफाइका संरचना भए नभएको एकिन गरी गाउँपालिका/नगरपालिकालाई प्रतिवेदन गर्ने र नभएको भए सो बमोजिम निर्माणको लागि सुझाउने,

(४) वडा स्तरीय समितिहरुलाई कार्ययोजना बमोजिम कार्य सम्पादनमा आवश्यक सहयोग गर्ने र आवश्यकता अनुसार सल्लाह सुझाव दिने,

(५) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको अभियानलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक क्षमता विकासका कृयाकलापहरु पहिचान गरीसञ्चालन गर्ने,

(६) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संघ संस्थाहरुसंग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,

(७) व्यवहार परिवर्तका लागि सूचना, शिक्षा, सञ्चार सम्बन्धी कृयाकलापहरु प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने,

(८) मातहतका समितिहरु र अन्य सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिबृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,

(९) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियान सक्रिय रुपमा सञ्चालन गर्ने,

(१०) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा उत्कृष्ठ योगदान गर्ने व्यक्ति, समुदाय तथा संघ संस्था पहिचान गरी गाउँपालिका/ नगरपालिकालाई प्रतिवेदन गर्ने,

(११) वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले पेश गरेका प्रतिवेदनहरुलाई एकाकार गरी गाउँ/नगर कार्यपालिकामा पेश गर्ने,

(१२) उजुरीहरुको सुनुवाईको लागि सहजीकरण गर्ने,

(१३) नियमित अनुगमन गर्ने ।

ग. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समिति

(१) गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय समितिले उपलब्ध गराएको कार्यक्रम अनुसार विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने

(२) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धीआधारभुत तथा आवधिक सूचना तथा तथ्याङ्क सङ्कलन गरी गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय समितिमा पेश गर्ने

(३) कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सबै लक्षित वर्ग समेटिएको सुनिश्चित गर्ने,

(४) विद्यालय तथा अन्य सार्वजनिक स्थलहरूमा भएका खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी संरचनाहरुको अनुगमन गरी महिनावारी मैत्री संरचना र तिनको प्रयोग भए नभएको सन्दर्भमा गाउँपालिका/ नगरपालिका स्तरीय समितिलाईप्रतिवेदन गर्ने,

(५) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागिमहिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन र छाउपडी सम्बन्धी विभिन्न तालीम, गोष्ठी तथा अभियानहरु सञ्चालन गर्ने,

(६) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको आवधिक प्रगति प्रतिवेदन गाउँपालिका स्तरीय समितिमा पेश गर्ने,

(७) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा काम गर्ने विभिन्न संघ संस्थाहरुसंग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने,

(८) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा उत्कृष्ठ व्यक्ति, समुदाय तथा संघ संस्था पहिचानमा गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय समितिलाई सहयोग गर्ने,

(९) व्यवहार परिवर्तका लागि सूचना, शिक्षा, सञ्चार सम्बन्धी कृयाकलापहरु प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गर्ने,

(१०) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियान सक्रिय रुपमा सञ्चालन गर्ने,

(११) गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय समितिलाई आवश्यक सहयोग गर्ने,

(१२) नियमित अनुगमन गर्ने ।

घ. धामी, झाँक्री, पूजारी, मुखिया तथा जेष्ठ नागरिक

(१) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी आयोजित क्रियाकलापहरुमा सहभागी भई यस सम्बन्धी सकारात्मक धारणा विकास गराउने,

(२) महिनावारीको सम्बन्धमा सकारात्मक सन्देशहरु प्रवाहमा सहयोग गर्ने,

(३) महिनावारीका मर्यादित व्यवहारहरुलाई आत्मसाथ गरी नमुना व्यवहार प्रदर्शनमा सहयोग गर्ने,

(४) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियानमा सरिक हुने ।

ङ. विद्यालय

(१) विद्यालयमा महिनावारी मैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ संरचना अनिवार्य गरी उचित रुपमा प्रयोग गर्ने, गराउने र ति संरचनाहरुको नियमित रुपमा सञ्चालन तथा मर्मत संभार व्यवस्थापन गर्ने,

(२) विद्यालयमा मर्यादित महिनावारीका नमुना व्यवहारहरु अवलम्बन एवम्प्रदर्शन गराउने, र बालबालिका तथा अभिभावक समक्ष त्यसको प्रचार गर्ने,

(३) महिनावारी शिक्षालाई प्राथमिकताका साथ अध्यापन गराउने,

(४) पठनपाठनमा बाधा नपुग्ने गरी मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न कृयाकलापहरुमा सहभागिता जनाउने,

(५) विद्यालयमा महिनावारी सरसफाइ सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने,

(६) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियानमा सरिक हुने ।

च. उपभोक्ता समिति तथा अन्य समुह

(१) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी विभिन्न कृयाकलापहरुमा सरिक हुने,

(२) महिनावारी सम्बन्धी सकरात्मक सन्देश फैलाउने,

(३) आफ्नो समिति वा समुहका सम्पूर्ण सदस्यहरुलाई नमुना व्यवहार अबलम्बन एवम् प्रदर्शन गर्न लगाउने,

(४) नियमित बैठकमामहिनावारी शिक्षा सम्बन्धी छलफल गर्ने,

(५) स्वस्थकर आनीबानी अपनाउने र अरुलाई समेत अपनाउन उत्प्रेरित गर्ने,

(६) विभिन्न सचेतनामुलक अभियानहरु तथा क्षमता विकासका कृयाकलापहरु सञ्चालन गर्ने,

(७) खानेपानी (धारा), सरसफाइ (चर्पी), पोषण (दुध, दही, ध्यू, आदि) लगायतका सेवा सुविधामा महिनावारी भएको किशोरीतथा महिलाको पहुँच पुरयाउन सहयोग गर्ने,

(८) गाउँपालिका/नगरपालिका र मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले सम्पादन गर्ने कार्यमा सक्रिय सहयोग गर्ने,

(९) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियानमा सक्रिय रुपमा सरिक हुने,

(१०)नियमित अनुगमन गर्ने ।

छ. स्वास्थ्य संस्था

(१) स्वास्थ्य संस्थामा महिनावारी मैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ संरचना अनिवार्य गरी सो को उचित रुपमा प्रयोग गर्ने र ती संरचनाहरुको सञ्चालन तथा मर्मत संभार व्यवस्थापन गर्ने,

(२) सेवाग्राहीलाई महिनावारी सरसफाइ, स्वच्छता एवं पोषण सम्बन्धी आवश्यक परामर्श दिने कार्यलाई अनिवार्य गर्ने,

(३) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिका/नगरपालिका वा व्यवस्थापन समितिहरुले आयोजना गर्ने विभिन्न कार्यक्रममा स्वास्थ्य संस्थासंग सम्बन्धीत सञ्जाल एवं व्यक्तिहरु परिचालन गर्ने गराउने,

(४) मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा अभियानमा सरिक हुने ।

परिच्छेद५

अनुगमन तथा प्रतिवेदन

१०. अनुगमन

क. मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिका/नगरपालिका, वडा समिति तथा मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिहरु अनुगमनको लागि प्रमुख जिम्मेवार हुनेछन् ।

ख. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले नियमित रुपमा महिनावारी व्यवस्थापनको अवस्था अनुगमन गर्नेछ । औपचारिक अनुगमन कम्तिमा प्रत्येक छ महिनामा हुनेछ । लक्षित अनुगमन, समितिले निर्णय गरे बमोजिम कुनै पनि बेलामा हुन सक्नेछ ।

ग. गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले वर्षमा एक पटक अनुगमन गर्नेछ । लक्षित अनुगमन समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

घ. गाउँपालिका/नगरपालिका र वडा समितिले निर्णय गरे बमोजिम अनुगमन गर्नेछन् ।

ङ. नागरिक समाजले पनि मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको सन्दर्भमा अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

च. अनुगमन गर्ने बिधि गाउँपालिका/नगरपालिका, वडा समिति वा मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले निर्णय गरे बमोजिम हुनेछ ।

११. प्रतिवेदन

क. दफा १० को 'ख' अनुसारगरिने अनुगमनको आधारमा वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन र महिनावारीका जोखिमपूर्ण अभ्यासहरुको वास्तविक अवस्थाको प्रतिवेदन तयार पारीगाउँपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिमा प्रत्येक छ महिनामा पेश गर्नेछ।

ख. लक्षित अनुगमनको क्रममा पाईएको महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन र महिनावारीका जोखिमपूर्ण अभ्यासहरुको अवस्थाको सन्दर्भमा वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले आफ्नो नियमित बैठकमा छलफल गर्नेछ र सो को जानकारी गाउँपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिमा दिनेछ ।

ग. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले पेश गरेका प्रतिवेदनहरुलाई गाउँपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले एकाकार गरी गाउँ कार्यपालिकामा पेश गर्नेछ । गाउँ कार्यपालिकाले अगामी बैठकमा समिक्षा गरी अभिलेख अध्यावधिक गर्न लगाउनेछ ।

घ. गाउँपालिका कार्यपालिकाले महिनावारी व्यवस्थापनको वार्षिक प्रतिवेदन तयार पारी समिक्षा तथा आवश्यक निर्णयार्थ गाउँ सभामा पेश गर्नेछ ।

ङ. मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रतिवेदन अनुसूचि २ र ३ मा उल्लेखित फारामहरु अनुसार सङ्कलित तथ्याङ्कको आधारमा तयार पारिनेछ ।

परिच्छेद ६

विविध

१२. अवस्था विश्लेषण तथा वार्षिक योजना तर्जुमा

क. गाउँपालिका/नगरपालिकास्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिलेमहिनावारी सम्बन्धी अनुसूचि १अनुसारको ढाँचामा आधारित अवस्था बिश्लेषण गरीगाँउपालिका/नगरपालिकाको वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नेछ ।

१३. तथ्याङ्क सङ्कलन

क. वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिलेअनुसूचि २ को 'क' र 'ख' तथा अनुसूचि ३ को 'क' मा उल्लेखित फाराम अनुसारको तथ्याङ्कगत सूचनाहरु आधारभुत (शुरुमा) तथा आवधिक (प्रत्येक ६ महिनामा) रुपमा संकलन गरी प्रतिवेदनको रुपमा गाउँ पालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिमा पेश गर्नेछ ।

ख. गाउँपालिका स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिले वडा स्तरीय मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापन समितिलेपेश गरेका दफा १३ को 'क' मा उल्लेखित तथ्याङ्कगत सूचनाहरु एकाकार गरी प्रतिवेदनको रुपमागाउँपालिका/नगरपालिकामा पेश गर्नेछ ।

ग. आधारभुत तथ्याङ्क संकलन गर्दा सम्पूर्ण घरहरुबाट र प्रत्येक ६ महिनामा प्रगति सम्बन्धी तथ्याक संकलन गर्दा नमुना विधि अपनाई निश्चित घरपरिवारबाट तथ्याङ्क सङ्कलन गरिनेछ ।

१४. पुरस्कार तथा दण्ड

क. गाउँपालिकाले किशोरी तथा महिलाको रजस्वला वा छाउपडी सम्बन्धी भेदभावलाई दण्डनीय अपराधको रुपमा व्यवस्था गरिएको कानूनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नेछ ।

ख. मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्ने व्यक्ति, समुह, संघ संस्था, नमुना घर, समुदाय, टोल तथा वडालाई गाउँपालिका/नगरपालिकाले सम्मान तथा पुरस्कृत गर्नेछ । यसको लागि गाउँपालिका/नगर कार्यपालिकाले मापदण्ड तय गरी व्यक्ति, घर, समुह टोल, संघ संस्था आदि छनौट गर्नेछ ।

१५. मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा

क. गाउँपालिकाले घर, छिमेक, टोल, गाउँ, वडा हुँदै गाउँपालिका/नगरपालिकालाई नै मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनयुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नेछ ।

ख. दफा १५ को 'क' मा उल्लेखित अवस्था परिपुर्ति हुन देहाय बमोजिमका न्यूनतम आधारहरुलाई ध्यान दिईनेछ ।

(१) महिनावारी भएका किशोरी तथा महिलाको सरसफाइको लागि धारा र चर्पीमा पहुँच,

(२) महिनावारी भएका किशोरी तथा महिलाको सुरक्षित बस्ने तथा सुत्ने स्थानको उपलब्धता,

(३) महिनावारी भएका किशोरी तथा महिलालाई पोषणयुक्त खानेकुराहरु (दुध, दही, घिउ)मा पहुँच,

(४) महिनावारी भएका किशोरी तथा महिलाको महिनावारी सरसफाइ सामग्रीसंगको पहुँच, प्रयोग तथा पुनः प्रयोगको ज्ञान र उचित बिर्सजन गर्ने व्यवस्था,

(५) विद्यालय सहित प्रत्येक सार्वजनिक स्थलमा महिनावारी मैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाको व्यवस्था,

१६. बिशेषाधिकार :

क. यस निर्देशिकामा भएका दफाहरूको संशोधन गर्ने अधिकार गाउँ/नगर सभामा रहनेछ ।

ख. यस निर्देशिकामा भएका दफाहरू स्पष्ट पार्ने तथा व्याख्या गर्ने सम्पूर्ण अधिकार गाउँपालिका/नगरपालिकाको न्यायिक समितिमा रहनेछ ।

१७. निर्देशिकाको कार्यान्वयन तथा पालना :

क. गाउँपालिका/नगरपालिकाका सबै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विभिन्न, समिति तथासमुह, अन्य सरोकारवाला र सम्बद्ध सबैले यो निर्देशिकाको पूर्ण पालना गर्नु सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

१८. निष्कृयता :

क. यस निर्देशिकामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि तत्काल प्रचलित कानूनसंग बाझिएमा, बाझिएको हदसम्म स्वतः निष्कृय हुनेछ ।

मस्यौदा

१९. कार्ययोजना :

क. गाउँपालिका/नगरपालिकाकाले यस निर्देशिकाको अधिनमा रही मर्यादित महिनावारी व्यवस्थापनको लागि वार्षिक तथा आवधिककार्ययोजना बनाई लागु गर्नेछ ।

मस्यौदा

अनुसूचि १: अवस्था विश्लेषण तथा योजना तर्जुमा फाराम

....गाँउपालिका/नगरपालिका

अवस्था विश्लेषण तथा योजना तर्जुमा फाराम

क्र.स.	समस्या/जोखिमपूर्ण व्यवहार	कारण	मुख्य बाधकहरु	सामाधानको लागि प्रस्तावित कृयाकलापहरु	आवश्यक बजेट			जिम्मेवारी	कैफियत
					समुदाय	गा.पा/न.पा	अन्य		

अनुसूचि २: समुदायको स्तरमा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन तथा छाउपडी अभ्यासको अवस्था सर्वेक्षण फाराम

क. टोल/गाउँ स्तरीय घरधुरी सर्वेक्षण फाराम

...गाँउपालिका/नगरपालिका

<u>महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन तथा छाउपडी अभ्यासको अवस्था सर्वेक्षण फाराम</u>

वडा नं.:................... **टोल/गाउँ:...................** **टोल/गाउँको जम्मा घरधुरी संख्या::.....................**

क.सं.	सुचक	घर नं......	घर नं......	घर नं......	घर नं......	घर नं......	घर नं......	घर नं......	टोलको जम्मा घरधुरीको अवस्था			
		घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम	घरमुलीको नाम				
		....	....	....	....	....	....	....				
		हालको अवस्था	हालको अवस्था	हालको अवस्था	हालको अवस्था	हालको अवस्था	हालको अवस्था	हालको अवस्था	जम्मा घरधुरी संख्या		प्रतिशत	
		छ/छैन	छ/छैन	छ/छैन	छ/छैन	छ/छैन	छ/छैन	छ/छैन	छ,	छैन	छ,	छैन
१	महिनावारी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?											
२	सुत्केरी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?											
३	महिनावारी र सुत्केरि भएको वेला एउटै छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?											
४	महिनावारी भएको वेला गाई वस्तुकोगोठमा बस्ने गरेको छ ?											
५	सुत्केरी भएको वेला गाई वस्तुको गोठमा बस्ने गरेको छ ?											
६	महिनावारी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?											
७	सुत्केरी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?											
८	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्ने गरेको छ ?											
९	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्दा घरका अन्य सदस्यले सहजै अनुमति दिएको छ ?											
१०	महिनावारी भएका वेला सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड)प्रयोग गर्ने गरेको छ ?											

११	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, त्यसको बिसर्जन गर्ने गरेको छ ?											
१२	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, कसरी बिसर्जन गर्ने गरेको छ ? क. खाल्डोमा पुर्ने गरेको छ ख. जलाउने गरेको छ ग. बारी वा बनपाखामा मिल्काउने गरेको छ घ. खोलामा बगाउने गरेको छ ङ. फोहर फाल्ने ठाउँमा फाल्ने गरेको छ (क, ख, ग, घ, ङ उल्लेख गर्नुहोस्)											
१३	महिनावारी भएको बेला घरैमा बनाएको सुरक्षित प्याड लागाउने बानी छ ?											
१४	घरमा निर्मित सुरक्षित प्याड बनाउने तरिका थाहा छ?											
१५	महिनावारी भएको वेला सेनीटरि प्याड प्रयोग गरेपछि सावुन पानीले हात धुने गरेको छ?											
१६	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन साबुन वा डिटरजेन्ट प्रयोग गर्ने गरेको छ ?											
१७	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन खरानी प्रयोग गर्ने गरेको छ?											
१८	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला सार्वजनिक धारा प्रयोग गर्ने गरेको छ ?											
१९	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला नियमित नुहाउने गरेको छ?											
२०	के महिनावारी तथा सुत्केरीको भएको किशोरी तथा महिलाले अलग्गै धारामा वा खोलामा गई नुहाउने गरेको छ ?											
२१	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला पोषणयुक्त खाना (दुध दही, घिउ) खाने गरेको छ ?											
२२	महिनावारी भएको किशोरी तथा महिला विद्यार्थीहरु विद्यालय जान पाउछन्?											
२३	महिनावारी भएको बेला चाहिने सरसफाइ सामग्रीहरुको बारेमा जानकारी छ ?											

मस्यौदा

ख. वडा स्तरीय घरधुरी सर्वेक्षण फाराम

..गाँउपालिका/नगरपालिका

<u>महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन तथा छाउपडी अभ्यासको अवस्था सर्वेक्षण फाराम</u>

वडा नं.:.................. **वडाका जम्मा टोल/गाउँ संख्या ....** **वडाको जम्मा घरधुरी संख्याः:....................**

क्र.सं.	सुचक	टोल/गाउँको नाम		टोल/गाउँको नाम		टोल/गाउँको नाम		टोल/गाउँको नाम		वडाको जम्मा घरधुरीको अवस्था			
		....		....		....		....		जम्मा घरधुरी संख्या		प्रतिशत	
		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था					
		घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	**छ**	**छैन**	**छ**	**छैन**
१	महिनावारी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?												
२	सुत्केरी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?												
३	महिनावारी र सुत्केरि भएको वेला एउटै छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?												
४	महिनावारी भएको वेला गाई वस्तुको गोठमा बस्ने गरेको छ ?												
५	सुत्केरी भएको वेला गाई वस्तुको गोठमा बस्ने गरेको छ ?												
६	महिनावारी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?												
७	सुत्केरी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?												
८	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्ने गरेको छ ?												
९	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्दा घरका अन्य सदस्यले सहजै अनुमति दिएको छ ?												
१०	महिनावारी भएका वेला सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने												

मस्यौदा

	प्याड)प्रयोग गर्ने गरेको छ ?												
११	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, त्यसको बिसर्जन गर्ने गरेको छ ?												
१२	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, कसरी बिसर्जन गर्ने गरेको छ ? क. खाल्डोमा पुर्ने गरेको छ ख. जलाउने गरेको छ ग. बारी वा बनपाखामा मिल्काउने गरेको छ घ. खोलामा बगाउने गरेको छ ङ. फोहर फाल्ने ठाउँमा फाल्ने गरेको छ (क, ख, ग, घ, ङ उल्लेख गर्नुहोस्)												
१३	महिनावारी भएको बेला घरैमा बनाएको सुरक्षित प्याड लागाउने बानी छ ?												
१४	घरमा निर्मित सुरक्षित प्याड बनाउने तरिका थाहा छ?												
१५	महिनावारी भएको वेला सेनीटरि प्याड प्रयोग गरेपछि सावुन पानीले हात धुने गरेको छ?												
१६	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन साबुन वा डिटरजेन्ट प्रयोग गर्ने गरेको छ ?												
१७	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन खरानी प्रयोग गर्ने गरेको छ?												
१८	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला सार्वजनिक धारा प्रयोग गर्ने गरेको छ ?												
१९	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला नियमित नुहाउने गरेको छ?												
२०	के महिनावारी तथा सुत्केरीको भएको किशोरी तथा महिलाले अलग्गै धारामा वा खोलामा गई नुहाउने गरेको छ ?												

२१	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला पोषणयुक्त खाना (दुध दही, घिउ) खाने गरेको छ ?												
२२	महिनावारी भएको किशोरी तथा महिला विद्यार्थीहरु विद्यालय जान पाउछन्?												
२३	महिनावारी भएको बेला चाहिने सरसफाइ सामग्रीहरुको बारेमा जानकारी छ ?												

ग. गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय घरधुरी सर्वेक्षण फाराम

....गाँउपालिका/नगरपालिका

<u>महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन तथा छाउपडी अभ्यासको अवस्था सर्वेक्षण फाराम</u>

गाउँपालिका/नगरपालिका का जम्मा वडा संख्या...................................... गाउँपालिका/नगरपालिका जम्मा घरधुरी संख्याः:.................................

क.सं.	सुचक	वडा ं............		वडा नं............		वडा नं............		वडा ं............		वडा ं............		वडा ं............		गाउँपालिका/नगरपालिका को अवस्था			
		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		जम्मा घरधुरी संख्या		प्रतिशत	
		घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	घरधुरी संख्या **छ**	घरधुरी संख्या **छैन**	**छ**	**छैन**	**छ**	**छैन**
१	महिनावारी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?																
२	सुत्केरी भएको वेला छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?																
३	महिनावारी र सुत्केरि भएको वेला एउटै छाउगोठमा बस्ने गरेको छ ?																
४	महिनावारी भएको वेला गाई वस्तुको गोठमा बस्ने गरेको छ ?																
५	सुत्केरी भएको वेला गाई वस्तुको गोठमा बस्ने गरेको छ ?																
६	महिनावारी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?																
७	सुत्केरी भएको वेला घरभित्र बस्ने गरेको छ?																
८	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्ने गरेको छ ?																
९	सुत्केरी वा महिनावारी भएका वेला चर्पी प्रयोग गर्दा घरका अन्य सदस्यले सहजै अनुमति दिएको छ ?																

१०	महिनावारी भएका वेला सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड)प्रयोग गर्ने गरेको छ ?																
११	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, त्यसको बिसर्जन गर्ने गरेको छ ?																
१२	सेनीटरि प्याड (पुनः प्रयोग गर्न नमिल्ने प्याड) प्रयोग गर्ने गरेको भए प्रयोग गरीसकेपछि, कसरी बिसर्जन गर्ने गरेको छ ? क. खाल्डोमा पुर्ने गरेको छ ख. जलाउने गरेको छ ग. बारी वा बनपाखामा मिल्काउने गरेको छ घ. खोलामा बगाउने गरेको छ ङ. फोहर फाल्ने ठाउँमा फाल्ने गरेको छ (क, ख, ग, घ, ङ उल्लेख गर्नुहोस्)																
१३	महिनावारी भएको बेला घरैमा बनाएको सुरक्षित प्याड लागाउने बानी छ ?																
१४	घरमा निर्मित सुरक्षित प्याड बनाउने तरिका थाहा छ?																
१५	महिनावारी भएको वेला सेनीटरि प्याड प्रयोग गरेपछि सावुन पानीले हात धुने गरेको छ?																
१६	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन साबुन वा डिटरजेन्ट प्रयोग गर्ने गरेको छ ?																
१७	महिनावारी भएको वेला कपडा धुन खरानी प्रयोग गर्ने गरेको छ?																
१८	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला सार्वजनिक धारा प्रयोग गर्ने गरेको छ ?																
१९	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला नियमित नुहाउने गरेको छ?																
२०	के महिनावारी तथा सुत्केरीको भएको किशोरी तथा महिलाले अलग्गै धारामा वा खोलामा गई नुहाउने गरेको छ ?																

२१	महिनावारी तथा सुत्केरी भएको वेला पोषणयुक्त खाना (दुध दही, घिउ) खाने गरेको छ ?																
२२	महिनावारी भएको किशोरी तथा महिला विद्यार्थीहरु विद्यालय जान पाउछन्?																
२३	महिनावारी भएको बेला चाहिने सरसफाइ सामग्रीहरुको बारेमा जानकारी छ ?																

अनुसूचि ३: विद्यालय स्तरमा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनको अवस्था सर्वेक्षण फाराम

क. वडा स्तरीय विद्यालय सर्वेक्षण फाराम

....गाँउपालिका/नगरपालिका

विद्यालयको महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन अवस्था सर्वेक्षण फाराम

वडा नं:....................वडामा भएका जम्मा विद्यालय संख्या::....................

क.सं.	सुचक	विद्यालयको नाम		विद्यालयको नाम		विद्यालयको नाम		विद्यालयको नाम		वडा भित्रमा जम्मा विद्यालयहरुको अवस्था			
		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		जम्मा विद्यालय संख्या		प्रतिशत	
		छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन	छ	छैन
१	छात्राहरु महिनावारी हुदा नियमित विद्यालय आउने गरेका छन?												
२	छात्राहरु महिनावारी हुदा विद्यालयको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन ?												
३	स्यानेटरी प्याड वा कपडा बाल्ने ठाउँ वा इन्सिनेरेटरको व्यवस्था छ ?												
४	शौचालयमा प्याड व्यवस्थापन गर्न इन्सिनेरेटरको व्यवस्था नभएको स्थानमा विर्को सहितको डस्टविनको व्यवस्था छ ?												
५	महिनावारीमा प्रयोग गरिने प्याडको परिर्वतन तथा व्यवस्थापन गर्ने उचित स्थान छ ?												
६	महिनावारी सामाग्री सफा गर्न शौचालय भित्र साबुन पानीको ब्यबस्था छ?												
७	महिनावारी समाग्री व्यवस्थापन पछि हात धुनका लागि साबुन पानी संगको पहुँच छ ?												

८	के विद्यालयले महिनावारी तथा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनसम्बन्धीसचेतनामूलककक्षाहरु सञ्चालनमा ल्याएको छ ?												
९	के विद्यालयले महिनावारी व्यवस्थापनका लागी विद्यालयमा आकस्मिक सामग्रीको व्यवस्था गरेको छ?												
१०	के विद्यालयले महिनावारी स्वच्छता व्यस्थापन किशोरी समुह गठन गरि पचािलन गरेको छ?												
११	विद्यालयमा महिनावारी सरसफाइ व्यवस्थापनका सामग्री व्यवस्थागर्न कोष संकलन गर्ने गरेको छ ?												

मस्यौदा

ख. गाउँपालिका/नगरपालिका स्तरीय विद्यालय सर्वेक्षण फाराम

..गाँउपालिका/नगरपालिका

विद्यालयको महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन अवस्था सर्वेक्षण फाराम

गाउँपालिका/नगरपालिकामा भएका जम्मा विद्यालय संख्याः:.....................

क्र.सं.	सुचक	वडा नं.........		वडा नं.........		वडा नं.........		वडा नं.........		वडा नं.........		गाउँपालिका/नगरपालिकामा भएका जम्मा विद्यालयहरुको अवस्था			
		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		हालको अवस्था		जम्मा विद्यालय संख्या		प्रतिशत	
		विद्यालय संख्या (छ)	विद्यालय संख्या (छैन)	विद्यालय संख्या (छ)	विद्यालय संख्या (छैन)	विद्यालय संख्या (छ)	विद्यालय संख्या (छैन)	विद्यालय संख्या (छ)	विद्यालय संख्या (छैन)	विद्यालय संख्या (छ)	विद्यालय संख्या (छैन)	छ	छैन	छ	छैन
१	छात्राहरु महिनावारी हुदा नियमित विद्यालय आउने गरेका छन्?														
२	छात्राहरु महिनावारी हुदा विद्यालयको शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन ?														
३	स्यानेटरी प्याड वा कपडा बाल्ने ठाउँ वा इन्सिनेरेटरको व्यवस्था छ ?														
४	शौचालयमा प्याड व्यवस्थापन गर्न इन्सिनेरेटरको व्यवस्था नभएको स्थानमा विर्को सहितको डस्टविनको व्यवस्था छ ?														
५	महिनावारीमा प्रयोग गरिने प्याडको परिर्वतन तथा व्यवस्थापन गर्ने उचित स्थान छ ?														
६	महिनावारी सामाग्री सफा गर्न शौचालय भित्र साबुन पानीको ब्यबस्था छ?														
७	महिनावारी समाग्री ब्यवस्थापन पछि हात धुनका लागि साबुन पानी संगको पहुँच छ ?														

८	के विद्यालयले महिनावारी तथा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनसम्बन्धीसचेतनामूलककक्षाहरु सञ्चालनमा ल्याएको छ ?														
९	के विद्यालयले महिनावारी व्यवस्थापनका लागी विद्यालयमा आकस्मिक सामग्रीको व्यवस्था गरेको छ?														
१०	के विद्यालयले महिनावारी स्वच्छता व्यस्थापन किशोरी समुह गठन गरि पचािलन गरेको छ?														
११	विद्यालयमा महिनावारी सरसफाइ व्यवस्थापनका सामग्री व्यवस्थागर्न कोष संकलन गर्ने गरेको छ ?														